

Drugs in kleur

Project ter bestrijding van drugsoverlast, voor en door bewoners

Een initiatief van:

Gemeente Rotterdam

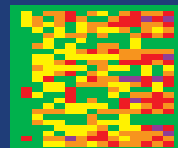

Centrumraad
Gemeente Rotterdam

Rotterdam-Rijnmond
District Rotterdam-Centrum

Het Oude Westen

Drugs in Kleur

Voorwoord

Drugsoverlast is een duidelijk aanwezig probleem in het Oude Westen. Overlast voor, door en na het gebruik van drugs kan zich op vele manieren voordoen. Confronterende handelingen, agressief gedrag tot aan getuigen van drugsgebruik. Bewoners ervaren de overlast als een inbreuk op hun woonplezier en gevoel van veiligheid en willen hier iets aan doen. Nu zijn bewoners in het Oude Westen niet gewend lijdzaam toe te zien als ze een probleem in hun buurt ervaren; ook in dit geval niet.

Bewoners hebben samen met politie, de Nieuwe Unie en coördinatiebureau Centrum de handen ineen geslagen en het project Drugs in kleur opgezet. Daar is het niet bij gebleven; ze zijn ook bij nacht en ontij in de weer om informatie te verzamelen en aan politie, woningcorporatie en gemeentelijke diensten over te dragen. Met "Drugs in kleur" heeft het Oude Westen aangetoond dat het creatief is, verantwoordelijkheid neemt en aan wil pakken.

Jan de Kloet

Stadsmarinier Oude Westen

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Hoofdstuk 1 - Drugs in kleur	5
Hoofdstuk 2 - Stappenplan	7
Hoofdstuk 3 - Praktijk	10
Indicatoren	11
Hoofdstuk 4 - Kleurenschema	12
Hoofdstuk 5 - Toelichting bij het schouwformulier	14
Hoofdstuk 6 - Bewoners en professionals aan het woord	16
Bijlage - Schouwformulier	22

Inleiding

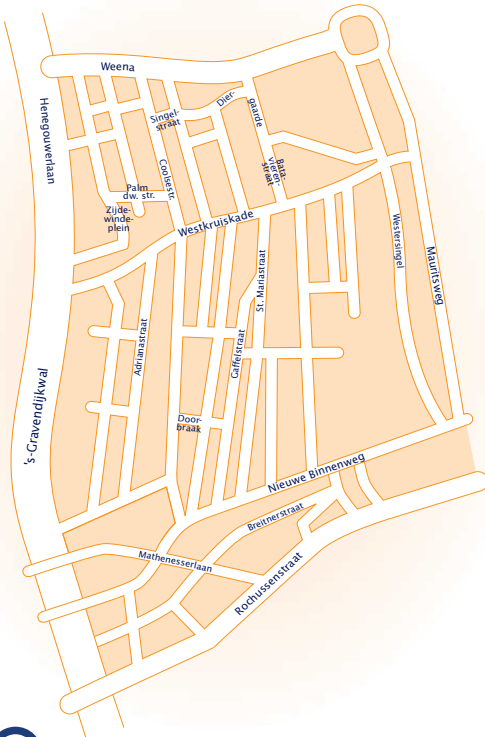
Het Oude Westen

Het Oude Westen is een wijk met veel historie gelegen in het centrum van Rotterdam. Haar dichte ligging bij de binnenstad met z'n vele winkels en horeca en de goede bereikbaarheid (Centraal Station, metro- en tramverbindingen op loopafstand) maken de wijk geliefd bij haar bewoners. Daarnaast zijn de huurwoningen relatief goedkoop. Ondanks deze aantrekkelijke eigenschappen, scoorde de wijk in de laatste Veiligheidsindex laag. Het Oude Westen was volgens de index zelfs de meest onveilige wijk van Rotterdam. Vooral de drugsproblematiek ervaren de bewoners als groot knelpunt. De drugsoverlast is daarom een van de problemen die nu gericht en met veel inzet wordt aangepakt.

Drugs in Kleur

Het project Drugs in kleur startte op initiatief van de Nieuwe Unie, de politie, SONOR en Centrumraad in nauwe samenwerking met een groep bewoners uit het Oude Westen. Bewoners lopen gezamenlijk en op verschillende tijdstippen (ochtend, middag, avond en nacht) via drie routes door heel de wijk. Professionals van diverse organisaties ondersteunen hen hierbij. Op de route registreren de bewoners aanwezigheid of sporen van drugsgebruik. Het lopen van de routes wordt 'schouwen' genoemd, de plekken die zij bezoeken heten 'schouwplekken'.

Op basis van hun bevindingen geven zij de diverse plekken een kleur. De kleur geeft aan hoe erg de overlast van de drugsproblematiek is. Groen is goed, geel is beperkte overlast, oranje is duidelijke aanwezigheid van overlast, rood is ernstige overlast, paars is excessieve overlast. Op basis van de bevindingen wordt een overzichtskaart van de wijk gemaakt waarmee de overlastplekken in beeld worden gebracht. De overzichtskaart is voor politie, Stadstoezicht, Roteb en de woningcorporatie een waardevol instrument om afspraken te maken over de aanpak van de problemen.

Hoofdstuk 1 - Drugs in kleur

Om de problemen op te lossen is het belangrijk om op een constructieve manier discussie te kunnen voeren met bewoners en ondernemers.

Medewerkers van politie, de Nieuwe Unie, CBC en SONOR zochten daarom naar een objectief middel om de drugsoverlast in het Oude Westen meetbaar te maken. Op basis hiervan kunnen dan gerichte maatregelen worden genomen. Met deze gedachte is 'Drugs in kleur' ontstaan.

De opzet van 'Drugs in kleur' komt op veel punten overeen met normeringssystemen die gebruikt worden om in de buitenruimte 'schoon', 'heel', en/of 'beeldkwaliteit' te meten. Bij de verdere ontwikkeling van het systeem van 'Drugs in kleur' is daarom gekeken of de documenten, instructies en ervaringen van het Rotterdamse systeem van Productnormering gebruikt kon worden.

Dit systeem is in het kader van 'Schoon & Heel' ontwikkeld. Hoewel onderdelen van dit systeem bruikbaar bleken, waren er wel aanpassingen nodig om een systeem te ontwikkelen voor het normeren van drugsoverlast.

Bij productnormering wordt gemeten in cijfers van 1 tot en met 5 om aan te geven hoe goed of slecht het met de buitenruimte is gesteld. In 'Drugs in kleur' worden kleuren gebruikt. Groen is vergelijkbaar met de 5 van productnormering, dus uitstekend. Met de kleuren geel, oranje, rood en paars worden steeds slechtere situaties gerapporteerd.

Waarom Drugs in kleur?

Omdat een normeringssysteem inzichtelijk maakt en objectiveert waar we het precies over hebben. Het geeft een beeld van de veiligheid of onveiligheid van een

gebied, of hoeveel overlast de bewoners ervaren. Het gaat kortom om het op elkaar afstemmen van ieders opvattingen. Dit is handig voor bestuurders, maar ook voor diensten en instellingen die een taak hebben in toezicht en handhaving, en drugshulpverlening. Daarnaast is het voor de dialoog met bestuur, bewoners en winkeliers erg waardevol als iedereen over hetzelfde praat.

Integrale visie en kwaliteitsbeelden

Om de methode toe te kunnen passen, is een brede samenwerking tussen de diverse partijen vereist. De samenwerking van mensen is ingebouwd, ieder heeft zijn eigen verantwoordelijkheid. Hierdoor verbetert de afstemming tussen alle activiteiten. Dit vormt de basis om de stad aantrekkelijk, ordentelijk en leefbaar te krijgen en te houden.

Het instrument

De kleurnormering in 'Drugs in kleur' is een instrument om te bepalen wat de situatie in de straat is ten aanzien van drugsoverlast en overlast veroorzaakt door bedelaars en zwervers. Het gaat niet op een bepaald moment in de maand, maar om meerdere malen per maand en op vier verschillende momenten per dag.

Naast 'Drugs in kleur' wordt op andere momenten en door andere groepen ook geschouwd op basis van de Productnormering 'Schoon en Heel'. Omdat Schoon een grote relatie heeft met een gevoel van veiligheid of onveiligheid, nemen we met 'Drugs in kleur' ook een aantal schoonelementen mee.

Hoofdstuk 2 - Stappenplan

Of het nu gaat om Schoon en Heel of om het meten van drugsproblematiek, het ontwikkelen van een dergelijk systeem gebeurt min of meer vergelijkbaar. Het meetinstrument dat voor deze projecten is ontwikkeld, is ook bruikbaar in andere gebieden en andere vormen van overlast. De bestaande methodiek kan toegespitst worden op de specifieke situatie. Het is daarom belangrijk om het systeem niet klakkeloos te kopiëren, maar om het met alle betrokkenen samen te ontwikkelen. Dit proces van ontwikkelen is zeker zo belangrijk als het verdere gebruik van het instrument. In ieder geval leidt het samen ontwikkelen tot een betere samenwerking tussen partijen en meer begrip voor elkaars insteek. Deelnemende bewoners merken dat zij invloed hebben op hetgeen er in hun wijk gebeurt door de maatregelen die volgen op hun schouwresultaten.

Stap 1, de voorbereiding

In een voorbereidingsgroep moet eerst bepaald worden waar we het over hebben. Welke elementen bepalen de overlast? Wat zijn de indicatoren? Vervolgens moet bepaald worden welke indeling wordt gehanteerd. Uit de ervaring die is opgedaan met verschillende normeringssystemen blijkt dat een vijfschaal het beste toepasbaar is. Als slot van de eerste stap moeten op basis van de indicatoren conceptteksten bij de niveaus worden gemaakt.

Stap 2, vaststellen van de teksten

Zowel de lijst met indicatoren als de conceptteksten worden vervolgens aan een representatieve klankbordgroep

voorgelegd. Wanneer op- en aanmerkingen verwerkt zijn, kan het geheel aan de volledige groep (de mensen die er uiteindelijk mee gaan werken of er mee te maken krijgen) voor commentaar worden voorgelegd. Neem voor deze

commentaarronde de tijd. De ervaring leert dat meerdere sessies noodzakelijk zijn. Het doel is dat uiteindelijk de lijst met indicatoren en de teksten bij vijf niveaus door de gehele groep worden goedgekeurd en vastgesteld.

Stap 3, huishoudelijke zaken

Naast het vaststellen van de teksten moet ook een aantal huishoudelijke zaken worden geregeld. Belangrijk is het bepalen van de schouwpunten tijdens de proef schouwperiode. Hoeveel en waar? Deze punten worden op een kaart aangegeven. Vervolgens worden er afspraken gemaakt over het schouwen: wanneer en met welke frequentie? De samenstelling en het aantal schouwgroepen moeten worden geregeld: uit hoeveel mensen en uit welke mensen bestaat de schouwgroep? Ook worden er afspraken gemaakt over de manier van schouwen en de manier van rapporteren. Er moet in dit stadium een schouwformulier worden ontwerpen die gebruikt kan worden in de testfase. Ten slotte wordt er nagedacht over

bestandsbeheer: hoe en waar worden de gegevens opgeslagen?

Stap 4, de pilotfase

Het is nu zaak om met de teksten van de vijf niveaus en het concept-schouwformulier te oefenen. Eerst kan 'droog' geoefend worden aan de hand van bijvoorbeeld fotomateriaal. Vervolgens lopen de deelnemers een aantal proefschouwen die uitgebreid worden geëvalueerd. Tenslotte moet een periode worden afgesproken waarbij wel volgens de afgesproken regels met de vaste groepen wordt geschouwd, maar waarin nog zeer regelmatig wordt geëvalueerd en bijgesteld. Zowel naar aanleiding van de proefschouwen als het schouwen in de testfase kunnen de teksten, het schouwformulier en de lijst met indicatoren nog worden aangepast. Aan het einde van de ontwikkelfase wordt het hele systeem definitief vastgesteld.

Stap 5, aan het werk

Nadat het systeem definitief is vastgesteld, gaat het echte schouwen beginnen:

de vaste schouwgroepen gaan op de vastgestelde tijden de gehele wijk schouwen. Tegelijkertijd worden de schouwgegevens in een goed bestand verwerkt. Aan de hand van de schouwgegevens moeten op geregelde tijden (1 x per week, 1 x per maand, dat is onderling te bepalen) conclusies worden getrokken en maatregelen worden genomen. Uiteraard worden de schouwgegevens vergeleken met de hiervoor genoemde wensbeelden.

Verder wordt een actieplan opgesteld om de wensbeelden te realiseren of om te kunnen corrigeren wanneer gehaalde doelen weer op het oude niveau dreigen terug te vallen. Het is daarom verstandig om een tijdspad vast te stellen waarbij nauwkeurig wordt aangegeven wie wat gaat doen en vooral ook wanneer. Dat voorkomt dat mensen op elkaar wachten. Of dat mensen gelijktijdig aan hetzelfde werken, terwijl andere acties blijven liggen.

Van tevoren moeten evaluatiemomenten worden afgesproken. Bijvoorbeeld na twee of drie maanden en na een half jaar.

Op basis van de evaluatie kan nog aan het systeem worden gesleuteld, maar doe dit niet te snel. Sleutelen aan het systeem wil zeggen dat indicatoren worden toegevoegd of afgevoerd, dat teksten worden aangepast, dat schouwpunten worden afgevoerd of toegevoegd en dat het schouwformulier wordt aangepast.

Nazorg

Na een periode van een jaar blijkt een opfrisser voor alle medewerkers, maar ook voor het systeem noodzakelijk. In een jaar sluipen er bij het schouwen allerlei foutjes in, worden zaken anders geïnterpreteerd. Daarom is het goed om regelmatig (bijvoorbeeld ieder jaar) een opfriscursus te houden. Dat kan door met de deelnemers een aantal proefschouwen te lopen en de resultaten uitvoerig te bespreken. De ingeslopen foutjes kunnen dan gecorrigeerd worden. Tegelijkertijd is dit een mooi moment om het systeem te evalueren en zonodig aanpassingen en verbeteringen aan te brengen.

Hoofdstuk 3 - Praktijk

De schouwgroep

De schouwgroepen moeten niet te groot zijn. Een te grote groep kan provocatief werken. De ideale groep bestaat uit twee bewoners, aangevuld met een buurtagent, een medewerker van de corporatie, een medewerker van de deelgemeente of een medewerker van opbouwwerk. Eventueel kan ook gekozen worden voor een grotere groep bewoners. Door de grote frequentie van de schouwrondes is er immers bijna altijd wel iemand verhinderd. Indien een grotere groep toch voltallig gaat schouwen, probeer dan om in twee- of drietallen te lopen en op een strategische plek gezamenlijk het formulier in te vullen.

De schouwlocaties

In eerste instantie is er niet in het gehele Oude Westen geschouwd. Het proefgebied was enigszins beperkt. Het aantal locaties werd vooraf vastgelegd

Het schouwen

Iedere schouwgroep schouwt om de week een van de drie buurten afwisselend

in de ochtend, de middag, de avond en de nacht. De overlast die wordt geconstateerd wordt bij het dichtstbijzijnde schouwpunt genoteerd.

Vervolgens wordt op een strategische plek, dus niet in het zicht van dealers en verslaafden, de schouwlijst ingevuld. Een kruisje per onderdeelje op het formulier (zie bijlage) is genoeg. Wanneer onderdelen van de schouwlijst niet voorkomen, wordt uiteraard niets ingevuld. Wanneer het schouwen met een grote groep (meer dan 3 personen) op een bepaalde locatie provocerend zou kunnen werken, ga dan in twee groepen kort achter elkaar schouwen. Die tactiek kan ook gebruikt worden wanneer het niet prettig is om op een bepaalde locatie te lang stil te staan.

In een nabespreking worden de resultaten van de schouw besproken, zodat aan de schouwplek een 'kleur' kan worden gegeven. Bij het onderdeel 'opmerkingen' worden die zaken vermeld die niet in het systeem van 'Drugs in kleur' zijn opgenomen. Schouwers kunnen hier ook opvallende zaken noteren, bijvoorbeeld een opvallend vieze plek in een verder schone straat. Of een bij herhaling terugkerende vorm van drugsoverlast.

De tijden

In het schouwformulier wordt gesproken over ochtend, middag, avond en nacht. Het gaat hierbij om de volgende tijdstippen:

Ochtend (o) = van 06.00 tot 12.00 uur

Middag (m) = van 12.00 tot 18.00 uur

Avond (a) = van 18.00 tot 24.00 uur

Nacht (n) = van 24.00 tot 06.00 uur

Indicatoren

T.a.v. personen

Aanwezigheid van verslaafden

- aantal
- gedrag (rustig, omstanders aanspreken, confronterend aanwezig zijn, gillen, ruziemaken, stiekem gebruiken, openlijk gebruiken, overnachten in buitenlucht, overnachten in een portiek of een gang)

Aanwezigheid van bedelaars en daklozen

- gedrag (alleen staan, aanspreken, confronterend aanwezig zijn, uitschelden, overnachten in buitenlucht, overnachten in een portiek of een gang)

Aanwezigheid van dealers (op straat of vanuit woning)

- aantal
- gedrag (rustig, voorbijgangers aanspreken, verkopen, confronteren, provoceren)

Urineren in het openbaar

Openlijk overmatig alcoholgebruik

T.a.v. 'stille getuigen'

- lege flesjes en blikjes
- vuilnisbak waar vuil uit is gehaald
- kapot gescheurde vuilniszakken
- glas van autoruiten
- sloten en resten van gestolen fietsen
- menselijke uitwerpselen en urineplekken;
- gebruikers artikelen zoals spuiten, verpakkingen van spuiten, verpakkingen van pillen, zakjes en zilverpapier.

Hoofdstuk 4 - Kleurenschema

T.a.v. personen	T.a.v. 'stille getuigen'
GROEN = rustig straatbeeld	
Er is geen enkele vorm van overlast zichtbaar.	Er zijn geen 'stille getuigen' zichtbaar.
GEEL = rustig straatbeeld met incidentele verstoringen, lichte vorm van overlast	
Er is een enkele verslaafde aanwezig die echter (nog) geen overlast veroorzaakt.	Er zijn enkele 'stille getuigen' zichtbaar. <ul style="list-style-type: none">▪ leeg blikje of flesje.▪ vuilnisbak die leeggehaald is▪ opengescheurde vuilniszak
ORANJE = straatbeeld met regelmatige verstoringen	
<ul style="list-style-type: none">▪ Of er hangen meerdere verslaafden rond en het vermoeden bestaat dat ze zich met drugszaken bezighouden/stiekum gebruiken.▪ Of er kunnen bedelaars aanwezig zijn die je aanspreken.▪ Of er overnachten verslaafden/daklozen in de buitenruimte.▪ Of het kan zijn dat er in het openbaar overmatig alcohol wordt gebruikt.▪ Of er is sprake van enig confronterend gedrag door zwervers of verslaafden.	<ul style="list-style-type: none">▪ Of glas van autoruiten, sloten of fietsen.▪ Of menselijke uitwerpselen op straat of in de buitenruimte.▪ Of lege blikjes of flesjes, vuilnis of opengescheurde vuilniszakken.▪ Of 'slaapartikelen' zoals matrassen op straat.
ROOD = straatbeeld met forse verstoringen	
<ul style="list-style-type: none">▪ Openlijk gebruiken.▪ Of 1 of meer verslaafden, die gillen en ruziemaken of overnachten van verslaafden/zwervers, in portieken en bergingsgangen.▪ Of aanwezige bedelaars kunnen je op een agressieve manier benaderen.▪ Of 1 of meer dealers zijn aanwezig die zich min of meer onopvallend gedragen en niet al te openlijk handel drijven.	Er zijn verschillende 'stille getuigen' zichtbaar. <ul style="list-style-type: none">▪ gebruikers artikelen (spuiten)▪ glas van autoruiten, sloten en fietsen▪ menselijke uitwerpselen op straat▪ Lege blikjes of flesjes, vuilnis of opengescheurde vuilniszakken▪ 'slaapartikelen' zoals matrassen op straat
PAARS = straatbeeld volledig in handen van overlastgever	
<ul style="list-style-type: none">▪ Aanwezigheid van 1 of meerdere verslaafden die zich agressief gedragen en/of zonder schroom openlijk gebruiken.▪ Bedelaars die je uitschelden en je vastpakken voor geld.▪ Meerdere dealers die openlijk handelen en zelfs de politie provoceren.	'Stille getuigen' zoals gebruikte spuiten, vuilnis, papier e.d.), uitwerpselen en urine op straat, autoruiten, sloten en resten van glas op straat, uitwerpselen en urineplekken, vuilnisbak die leeggehaald is of opengescheurde vuilniszak

Totaal beeld

zichtbaar.	De openbare ruimte wordt gebruikt op de manier die op dat moment van de dag wenselijk is. Het publiek voelt zich prettig
------------	--

Niet zichtbaar

zoals: s. ken.	De openbare ruimte wordt nauwelijks door overlast beïnvloed. Publiek voelt zich niet gehinderd door overlast.
----------------------	---

en en resten van gestolen en urineplekken in de uilnisbak die leeggehaald szakken. trassen, dekens en dozen.	Straatbeeld wordt nog niet zichtbaar door overlast beïnvloed, maar is niet meer prettig in gebruik zoals dat wenselijk zou zijn. Publiek stoort zich wel aan de overlastgevers maar begeeft zich wel normaal op straat.
--	---

uigen: (n, zilverpapier e.d.) resten van gestolen fietsen. urineplekken in portieken. sbak die leeggehaald is of ken. ssen, dekens en dozen.	Straatbeeld wordt ernstig beïnvloed door de overlast. Publiek voelt zich gehinderd en onveilig door de overlast en begeeft zich minder gemakkelijk op straat en de plek wordt door kinderen en ouderen gemeden wanneer dit mogelijk is.
--	---

rs artikelen (spuiten, zilver- urineplekken, glas van auto- gestolen fietsen, menselijke lege blikjes of flesjes, vuilnis- gescheurde vuilniszakken.	Publiek mijdt deze straat. Vluchten als een dief in de nacht de woningen in en uit. Aanwezigheid van de politie heeft slechts tijdelijke invloed op het straatbeeld.
--	--

Hoofdstuk 5 - Toelichting bij het schouwformulier

Een voorbeeld van het Schouwformulier is te vinden in de bijlage op pagina 22.

Groen

Een locatie kan alleen als ‘groen’ gescoord worden, wanneer er geen enkele vorm van overlast zichtbaar is en er ook geen stille getuigen aanwezig zijn. Het schouwformulier is leeg of telt alleen maar ‘nullen’.

Geel

Er is een enkele verslaafde aanwezig die nog geen overlast veroorzaakt of er zijn enkele (dus meer dan één) stille getuigen. Voor wat betreft de stille getuigen gaat het dan nog om relatief onschuldige zaken als lege flesjes en blikjes, opengescheurde vuilniszakken en leeg gehaalde vuilnisbakken. Dus geen autoglas, geen spuiten en/of andere gebruikersartikelen, geen slaapartikelen. Let op: het moet wel afval zijn dat met verslaafden of zwervers te maken heeft. Vuilniszakken die door meeuwen zijn opengescheurd vallen hier dus niet onder. En dat geldt ook voor blikjes en flesjes die kennelijk door kinderen zijn achtergelaten.

Oranje

Meerdere verslaafden die rondhangen waarbij het vermoeden bestaat dat ze zich met drugszaken bezighouden. Of er zijn bedelaars aanwezig die je aanspreken. Of er wordt geslapen in de buitenruimte. Of er wordt in het openbaar overmatig alcohol gebruikt. Dit zijn situaties die ieder afzonderlijk in aanmerking komen voor de score oranje. In z'n totaliteit kun je spreken van confronterend gedrag van meerdere

personen. Het is ook oranje als er één van de genoemde categorieën ‘stille getuigen’ aanwezig is, dus of het gebroken glas van autoruiten, of menselijke uitwerpselen en urineplekken, of lege blikjes/flesjes en vuilniszakken of slaapartikelen. Zodra er meerdere onderwerpen tegelijkertijd voorkomen, dan wordt oranje rood.

Rood

Bij rood gaat het in ieder geval om de items van oranje, maar er is geen sprake van of..of, maar van en..en. Eén of meerdere verslaafden die gillend ruziemaken en openlijk gebruiken is ook goed voor een rode score. Dit geldt ook voor bedelaars die zich op een verbaal agressieve manier gedragen of voor dealers die aanwezig zijn en onopvallend handel drijven. Rood is ook wanneer de stille getuigen van oranje in combinatie met gebruikersartikelen worden waargenomen.

Gebruikersartikelen zijn niet alleen spuiten, maar ook verpakkingen van pillen, zilverpapier, zakjes e.d. Spuiten en hun verpakking alleen is ook goed voor een rode score. Menselijke uitwerpselen en urineplekken in portieken kunnen, scoren ook rood.

Paars

Paars is in feite de combinatie van alle onderwerpen die bij rood en oranje worden genoemd.

Daarnaast is de aanwezigheid van één of meerdere verslaafden die zich zeer confronterend gedragen (extreem agressief, zonder schroom en haast provocerend gebruiken) ook al goed voor een paarse score. Dat geldt ook

voor agressieve bedelaars (uitschelden/ vastpakken of hinderlijk meelopen) en voor dealers die provoceren.

Schoon

Omdat er een relatie zit tussen Schoon en Drugsoverlast is een score lijst toegevoegd waarin ook schoon gescoord kan worden zoals dat ook bij Productnormering wordt gescoord. Het invullen van deze lijst is niet noodzakelijk, maar geeft soms een duidelijker beeld. Met dit deel van de lijst kan ook ROTEB worden aangestuurd om bij excessen op te treden. In de scorelijst is de situatie die met een 5 (in 'Drugs in kleur' dus groen) aangemerkt wordt, niet opgenomen. Als er geen kruisjes worden geplaatst, is de situatie groen. De scorelijst Schoon kan de scorelijst van 'Drugs in kleur' beïnvloeden en andersom. Het is bijvoorbeeld niet mogelijk dat bij 'Drugs in kleur' een locatie groen gescoord wordt, terwijl de locatie volgens het systeem productnormering Schoon een 1 of een 2 (paars of rood) scoort. In zo'n situatie moet in 'Drugs in kleur' tenminste geel scoren.

Opmerkingen

Naast het beoordelen van de verschillende items met een kruisje, benutten schouwers ook de kolom Opmerkingen. De kolom kan bijvoorbeeld benut worden als iets niet kon worden genoteerd, omdat het niet in het schouwformulier als item is aangegeven. Geef eventueel ook oorzaak en gevolg van een extreem slechte score aan. Opmerkingen kunnen zowel op het gedeelte 'Drugs in kleur' als op het gedeelte Schoon worden gemaakt.

Kanttekening

Er zit een zwakke plek in dit meetinstrument. Een schouw is en blijft een momentopname. En drugsoverlast kan heel vluchtig zijn. Een deal kan in 3 seconden gesloten zijn. Daarom is afgesproken dat voor locaties waar we aan de kleur twijfelen extra schouwmomenten plaatsvinden. De locatie wordt dan geadopteerd door een bewoner of ondernemer die regelmatig meet of er overlast is. Op die manier proberen we een nauwkeuriger beeld van de overlast te krijgen.

Hoofdstuk 6 - Bewoners en professionals aan het woord

Jan Buijs levert graag een bijdrage aan zijn buurt

'We laten beleidsmakers zien waar de overlast vandaan komt'

In 1981 koopt Jan Buijs een huis in het Oude Westen, 'een gezellig wijk met leuke cafés en vlakbij het centrum'. Nu, ruim 24 jaar later, is er veel veranderd, maar woont hij nog steeds naar tevredenheid in de kleurrijke wijk. Jan is al ruim 20 jaar actief op allerlei gebieden in de buurt. Zo was hij betrokken bij de start van de tennisclub in het Oude Westen, brengt hij de buurtkrant rond en kaart hij regelmatig problemen aan die hij ziet in zijn omgeving. Drugsoverlast is één van deze problemen. 'Soms zitten er junks voor mijn deur of zie ik de sporen die zij achter hebben gelaten.'

Toen Jan werd gevraagd om mee te doen aan het project wilde hij eerst goed weten wat het inhield. 'Ik vroeg me af of ik niet voor het karretje van de politie werd gespannen, maar dit bleek bij 'Drugs in kleur' niet het geval. De drugsproblematiek is heel mobiel, daarom is het logisch dat bewoners worden ingezet om de over-

last in kaart te brengen. Ik doe mee, omdat ik denk dat het een zinvol project is. Door het gebruik van de kleuren worden er duidelijke resultaten zichtbaar. Aan gemiddelden heb je niets, met kleuren kun je de overlast zien bewegen door het gebied. Enkele deskundigen brengen de problemen bovendien helder in beeld.'

Sturing geven aan aanpak

Jan constateert regelmatig een probleem in de buurt, zoals een poortje dat op instorten stond. Hij merkte dat er heel veel instanties bij betrokken moesten worden. 'Het kost dan veel energie om iets te bereiken. Dankzij de inzet van Petra van den Berg * van de Aktiegroep Oude Westen werd het probleem uiteindelijk opgelost.' Het doel van het project 'Drugs in kleur' heeft Jan daarom helder voor ogen: 'Beleidsmakers laten zien waar de overlast vandaan komt, zodat zij sturing kunnen geven aan de aanpak van het probleem. Bij het project zijn de politie, de Nieuwe Unie en de Roteb betrokken, zij kunnen direct iets doen met de schouwresultaten.'

Het meest opvallende aan de schouwresultaten is volgens Jan de beweeglijkheid van de overlast. 'De hotspots zijn niet in iedere periode hetzelfde. Door de kleuren kun je het zien verschuiven.' Sommige gebieden krijgen structureel de kleur groen: er is geen ➔

enkele vorm van overlast zichtbaar. Volgens Jan komt dit door de betrokkenheid van de mensen in deze gebieden. 'Natuurlijk heeft het te maken met de structuur van de straat, maar ook zeker met de mensen die er wonen. Het zijn actieve mensen die zich inzetten voor een goede woonsfeer. Er is een goed onderling verband.'

Rood en paars uitzonderingen

Jan vertelt dat hij onderdeel is van een hele enthousiaste schouwgroep. Bang tijdens het schouwen is hij nooit. 'Ik ben zelfs een keer alleen 's nachts gaan schouwen, omdat ik niet wist hoe laat de groep was begonnen. Toen kreeg ik wel van de projectleider te horen dat dit niet helemaal de bedoeling is. Ik merk dat er de laatste tijd steeds minder is op te merken, de overlast lijkt minder te worden. De kleuren rood en paars zijn nu uitzon-

deringen, maar het blijft wisselend. Ook het weer is van invloed, bij goed weer gebeurt er meer op straat. Het zijn momentopnamen, maar de kracht is dat we schouwen op verschillende tijden en in verschillende gebieden.'

Volgens Jan kunnen andere buurten de aanpak van 'Drugs in kleur' zo overnemen. 'Het systeem is helder, begrijpelijk en werkt bovendien. Je moet er wel vertrouwen in hebben dat politie en overheid iets doen met de resultaten. In het Oude Westen is de Roteb heel actief en is er verhoogde politie-inzet. Ik heb het idee dat de overheid op dit moment zijn best doet. Daarnaast moet je het probleem zien om er mee aan de slag te gaan. Je moet betrokken zijn en een bijdrage willen leveren aan je buurt.'

(* opbouwwerker in dienst bij SONOR)

Nanda Almeida wil een veilige buurt voor haar kinderen

'De junks krijg je nooit helemaal weg, maar de overlast misschien wel.'

Nanda Almeida is moeder van twee kinderen en woont al heel haar leven in het Oude Westen. Al jaren is ze actief betrokken bij het verbeteren

van de leefbaarheid van de buurt. Deze betrokkenheid kreeg ze met de papelel ingegoten. 'Mijn moeder zet zich al voor de wijk in vanaf ik me kan herinneren. Vroeger was er meer eenheid, mensen kwamen meer voor elkaar op. Deze eenheid is er niet meer, maar in het project 'Drugs in kleur' hebben we nu wel een hechte groep mensen die allemaal gemotiveerd zijn iets aan de problemen te doen.'

Toen Nanda hoorde van het project was ze meteen geïnteresseerd. 'Het leek mij heel interessant. Ik kende →

eigenlijk alleen de problemen in mijn directe omgeving. In het project zie je de situatie in de hele wijk. Ik wist niet dat het probleem zo groot was. De overlast zit verspreid door heel de buurt.’ Als moeder van twee kinderen vindt Nanda het erg belangrijk om de drugs-overlast aan te pakken. ‘Mijn kinderen moeten veilig buiten kunnen spelen, zonder last te hebben van allerlei smerigheid op straat. Ook moeten de dealers weg uit wijk, zij zijn de kern van het probleem. De junks krijg je nooit helemaal weg, maar we kunnen wel iets doen aan de overlast die ze veroorzaken.’

Pittige opgave

Nanda vertelt dat het project startte met het bespreken van de aanpak. ‘Daarna zijn we begonnen met een proef in een aantal straten. Telkens zijn er weer stukjes van de wijk bijgekomen, zodat we nu in vrijwel de gehele wijk schouwen. Bij het project zijn zo’n 35 inwoners van het Oude Westen betrokken, mensen uit allerlei culturen. Bijvoorbeeld een Marokkaanse man die erg alert is. Door zijn achtergrond kan hij ook Marokkaanse jongeren aanspreken op hun gedrag.’ Het schouwen is volgens Nanda best een pittige opgave. ‘Je steekt er de nodige tijd in. Toch is leuk om te doen, omdat het een gezellige groep is. We hebben veel lol met elkaar.’ Uit het verhaal van Nanda blijkt dat schouwen niet alleen maar leuk is. ‘Tijdens een schouwbeurt in de nacht stonden we ineens tussen

een groep dealers. Dat was erg spannend, maar gelukkig was er een agent bij aanwezig.’

Stimulans

Nanda haalt haar motivatie vooral uit de verbeteringen die ze ziet in de buurt. ‘Sinds de start van het project is de buurt een stuk schoner geworden. Onlangs roken we tijdens het schouwen de schoonmaakmiddelen, het rook echt fris. Als wij zien dat er iets smerig is, geven we dit meteen door. De Roteb komt dan in actie om de boel op te ruimen.’ Nanda vertelt dat haar beeld van de politie door het project is veranderd. ‘Ik was eerst heel negatief over de politie. Ik had al een paar keer meegemaakt dat de politie na een melding niets deed. Tijdens de maandelijkse overleggen vertelt de politie welke acties zij nemen naar aanleiding van het schouwen. Het is duidelijk dat ze er wel mee bezig zijn. Dit geeft mij een extra stimulans om door te gaan.’

Nanda denkt dat ‘Drugs in kleur’ ook voor andere wijken in Rotterdam nuttig is. ‘Je moet proberen om zoveel mogelijk mensen te betrekken bij het project. Hiervoor is mond-op-mond reclame erg belangrijk. Er hoeven niet honderd mensen mee te doen, als er maar groep is met mensen uit verschillende delen van de wijk en met verschillende achtergronden.’ Voor Nanda is het project pas echt helemaal geslaagd als het Oude Westen vrij is van overlast, vrij is van naalden. Mijn kinderen kunnen dan gewoon de straat op om te spelen.’

Kees de Vries gaat de overlast niet uit weg

'Je moet problemen direct aanpakken, anders wordt het erger.'

'Onlangs is er iemand doodgeschoten in de buurt. Dat zijn excessen waar wij niet mee zijn opgegroeid.' Aan het woord is Kees de Vries, al 47 jaar inwoner van het Oude Westen. Kees vertelt dat veel vrienden en kennissen de buurt in de loop van de tijd hebben verlaten. 'Maar mijn vrouw en ik hoeven nog niet weg. Er is soms overlast, maar daar probeer ik dan iets aan te doen. We moeten dit met elkaar aanpakken,' aldus Kees. Hij twijfelde daarom niet lang toen hij werd gevraagd om mee te doen aan het project 'Drugs in kleur'. 'Ik zei meteen: graag!'*

De reden dat Kees meedoet aan het project is om iets tegen de overlast te doen. 'Veel buurtbewoners hebben angst en durven de straat niet meer op. Dealers hebben een grote mond en kunnen mensen bang maken.' De filosofie van Kees is dat je problemen direct moet oplossen, anders wordt het alleen maar erger. Daarom spreekt het project hem ook aan. 'Als wij overlast signaleren, komt dit bij de juiste personen terecht. Zo kan het probleem gelijk worden aangepakt. Een tijdje geleden meldde ik graffiti, een week later had de Roteb het eraf gehaald. Dat voelt dan als een soort beloning op ons werk.' Kees vertelt dat hij schouwt met een groepje van ongeveer zes mensen. We schouwen twee keer per maand en op verschillende tijden. Ik noteer de zaken die ik tegenkom en werk dit uit op een schouwformulier. Er is vaak een politieagent bij en dat gaat prima. Een agent kan van tevoren het risico van een situatie inschatten.'

Mensen betrekken bij project

Kees denkt dat de politie de problemen wel kende, maar er weinig tegen kon doen. 'Om iets te kunnen doen, heeft de politie signalen uit de maatschappij nodig en die kregen ze te weinig. Dit is denk ik typisch Nederlands, mensen zien een probleem en denken: dat meldt iemand anders wel.' Kees ziet bij het project 'Drugs in kleur' een grote betrokkenheid van de inwoners. 'Iedere bijeenkomst zijn er weer 25 tot 30 mensen aanwezig. De groep bestaat uit Marokkanen, Turken, Surinamers en ga zo maar door. Ook de achtergronden van de mensen is verschillend, van havenwerkers tot leraren. Ik zeg ook altijd: praat met je familie en vrienden over het project. Vertel ze waar je mee bezig bent. Het is heel belangrijk om mensen voor het project te interesseren, ze erbij te betrekken.'

'Voorkomen is beter dan genezen.'

Volgens Kees kan de gemeente meer doen om overlast te voorkomen. Als voorbeeld geeft hij het ontwerp van nieuwe woningen. 'Een groot probleem in onze buurt zijn de portieken en donkere hoeken waar mensen zich kunnen verschuilen. Hier kunnen ze bij het ontwerp van huizen rekening mee houden. De gemeente geeft de architect de opdracht en kan dus zeggen: geen portieken en donkere hoeken in het ontwerp.'

Kees merkt dat de straten een stuk schoner zijn geworden. 'Er is goed werk verricht, maar we zijn zeker ➔'

nog niet klaar. In een grote stad zul je altijd overlast houden. De vraag is echter: wat accepteert je? Ik denk dat je altijd mensen nodig zult hebben die de boel in de gaten houden. Dit kan de politie niet alleen, je moet zelf ook iets doen om het probleem op te lossen.

De groep mensen die nu schouwen zijn in ieder geval erg gemotiveerd. Onze boodschap is: we laten Rotterdam niet naar de donder gaan.'

* Om privacy redenen is in dit artikel niet de echte naam van de geïnterviewde gebruikt.

Wim Littel en André Kegge, deskundigen achter het project 'Drugs in kleur'

'De inzet van bewoners in Oude Westen is uniek'

Wim Littel en André Kegge werkten samen aan de productnormering voor 'Schoon en Heel'. Met de kennis en ervaring die zij hiermee opdeden, spelen zij een belangrijk rol in het project 'Drugs in kleur'. Als onafhankelijke deskundigen gaven zij ondersteuning bij het introduceren en verbeteren van het normeringssysteem. Ook begeleiden zij zowel de bewoners als de gemeentelijk diensten bij het gebruik van het systeem waarmee zij drugsoverlast in kaart kunnen brengen.

Hoe zijn jullie bij het project betrokken?

Wim Littel: 'De actiegroep Oude Westen wilde een meter ontwikkelen om de drugsoverlast in kaart te brengen. Omdat André en ik eerder betrokken waren bij het normeringssysteem voor 'Schoon en Heel', vroeg stadsmarinier Jan de Kloet ons om mee te helpen aan dit systeem.' André Kegge: 'Ze hadden de indicatoren al in concept klaar liggen en ook de kleurenschaal was er al. Het viel me op dat er verassend veel overeenkomsten waren tussen 'Drugs en kleur' en 'Schoon en heel'. Het was toen

zaak om de teksten scherp te formuleren met elkaar. De betekent veel overleg met elkaar en de beschrijvingen goed testen in de praktijk.'

Wat was de aanleiding van het project 'Drugs in kleur'?

Wim Littel: 'Het probleem was dat de bewoners van het Oude Westen en de politie een verschillende taal spraken. De bewoners gaven aan dat de overlast in de wijk verschrikkelijk was, terwijl politie soms het idee had dat de problemen werden opgeblazen. Ze konden niet op één lijn komen.' André Kegge: 'Er was daarom een instrument nodig waarmee zij subjectieve dingen objectief kunnen beschrijven. Iedereen moet van elkaar weten waar ze het over hebben.'

Wat is de kracht van het project?

André Kegge: 'Hoewel zowel politie als bewoners streven naar een veilige buurt hebben zij verschillende prioriteiten. Politie vindt het bijvoorbeeld erg belangrijk om te letten op samscholende groepen, terwijl bewoners juist veel last hebben van de sporen ➔

die zij achterlaten, de zogenaamde stille getuigen. Door het project leren de bewoners de insteek van de politie kennen, en andersom. Ze krijgen begrip voor elkaar.'

In 'Schoon en Heel' worden cijfers gebruikt, in dit project kleuren. Wat is het verschil?

Wim Littel: 'De keuze voor kleuren is niet door ons gemaakt, maar ik vind het gebruik van kleuren erg overzichtelijk. Door de kleuren kun je sneller zien of er verbeteringen zijn.' André Kegge: 'Bij 'Schoon en heel' merkten we dat de instanties de normering beschouwden als een soort rapportcijfer, terwijl dat niet de bedoeling is van het normeren. Kleuren zijn minder een oordeel en meer een constatering.'

Hoe ervaren jullie de inzet van de bewoners?

André Kegge: 'Die is uniek! Het Oude Westen is een hele bijzondere wijk. Er wonen studenten, allochtonen, yuppen, havenwerkers en ga zo maar door. Deze mix van mensen maakt dit project mogelijk.' Wim Littel: 'Het zegt al genoeg dat er tot nu toe geen enkele bewoner is afgevallen. Iedereen is enthousiast en gemotiveerd om samen met politie, gemeente, Centrumraad, Nieuwe Unie en opbouwwerk aan de slag te gaan om de drugsoverlast in kaart te brengen. Dit blijkt ook tijdens de werkgroepvergaderingen. Niet alleen zijn deze bijeenkomsten leuk, bewoners komen ook met hele goede ideeën om hun wijk te verbeteren.'

Wat zijn de resultaten van het project?

Wim Littel: 'Er is een betere samenwerking tussen bewoners en politie en gemeentelijke diensten. Dit komt omdat de overlast nu in kaart wordt gebracht met objectieve criteria. Iedereen zit nu op één lijn. Bewoners voelen zich ook serieus genomen.' André Kegge: 'Het is nu mogelijk om de overlast in kaart te brengen en aan te pakken. Uiteindelijk kunnen gemeente en politie een actieplan maken om de problemen structureel op te lossen. 'Drugs in kleur' is voor hen een machtig middel om gerichte acties te ondernemen.'

Wat zijn de aandachtspunten bij het opzetten van een project als 'Drugs in kleur'?

Wim Littel: 'Ik denk dat het belangrijk is dat er goede begeleiding is. Daarnaast moeten de goede instanties erbij betrokken zijn, met name de politie. Niet een wijkagent, maar een corpschef die open en gemotiveerd is, zodat er iets gebeurt met de input van de bewoners.' André Kegge: 'Ieder project moet aan het normeringsstelsel zijn eigen luchtje hangen. Het ontwikkelen van een stelsel is een proces dat je samen moet doorlopen. Het normeringsstelsel van 'Drugs in kleur' kan een goede basis zijn, maar je moet de beschrijvingen goed tegen het licht houden aan de hand van de situatie in jouw gebied.' Wim Littel: 'Hierdoor blijven bewoners ook gemotiveerd. Zij werken immers met een stelsel dat ze zelf hebben bedacht.'

Drugs in kleur, registratieformulier	Locaties:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Datum en tijd:																			
Ingevuld door: Eindoordeel over de kleur																			
Aanwezigheid van verslaafden																			
Aantal																			
1																			
2																			
groep <5																			
groep 5 of >																			
Gedrag																			
onopvallend, op weg ergens naar toe																			
hangen rond																			
spreken voorbijgangers aan																			
gillen en maken ruzie																			
gedragen zich agressief naar voorbijgangers																			
gebruiken stiekum, niet openlijk																			
gebruiken openlijk, onbeschaamd																			
slapen in de buitenruimte																			
slapen in portieken en gangetjes																			
Aanwezigheid van bedelaars en daklozen																			
Gedrag																			
houden hun hand op																			
spreken voorbijgangers aan																			
benaderen voorbijgangers op een agressieve manier																			
worden boos als ze geen geld krijgen																			
slapen in de buitenruimte																			
slapen in portieken en gangetjes																			
Aanwezigheid van dealers																			
Aantal																			
1																			
2																			
groep <5																			
groep 5 of >																			
Gedrag																			
hangen rond																			
handelen onopvallend																			
vragen aandacht van voorbijgangers																			
provoceren (in de weg staan, nadrukkelijk aankijken)																			
openlijke handel																			
Openlijk alcohol gebruik																			
Urineren in het openbaar																			
poepen in het openbaar																			
"Stille getuigen" aanwezigheid van																			
lege flesjes en blikjes																			
vuilnisbak waar vuil uit is gehaald																			
kapot gescheurde vuilniszakken																			
glas van autoruiten																			
sloten en resten van gestolen fietsen																			
gebruikersartikelen zoals zakjes, verpakkingen e.d.																			
gebruikersartikelen zoals spuiten																			
menselijke uitwerpselen																			
Slaapartikelen zoals matrassen, dekens, dozen e.d.																			
Eindoordeel over de kleur t.a.v. stille getuigen																			
Eindoordeel over kleur totaal																			

Drugs in kleur, onderdeel schoon, keuze	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Zwerfafval																		
Op het eerste gezicht geen vuil, maar toch ligt er iets																		
Hier en daar kleiner zwerfafval																		
Over de hele lengte van de straat ligt troep, vnl middelgroot																		
Over de hele lengte van de straat ligt troep, alle maten																		
Papierkorven																		
Zit haast niets in, goed te gebruiken, redelijk netjes																		
Redelijk vol, kan nog iets bij, van buiten niet vies																		
Zijn goed vol, alleen met moeite kan er iets bij, zien er vies uit																		
Puilen uit, ligt vuil onder, stinken, te vies om aan te pakken																		
Onkruid																		
Onkruid net opgekomen, amper aanwezig																		
Hier en daar kort onkruid																		
Nogal wat onkruid in flinke plukken																		
Onkruid staat flink hoog, lang niets aan gedaan.																		
Plak- en kladvandalisme																		
Op het eerste gezicht geen kladvandalisme																		
Graffiti/stickers/affiches wel aanwezig, niet overheersend																		
Grote stukken muur beklad en beplakt, onrustig beeld																		
Muren gevels straatmeubilair zitten helemaal vol																		
Uitwerpselen																		
Op eerste gezicht geen uitwerpselen, alleen wanneer je goed kijkt																		
Hier en daar wat poep van dieren																		
Poep van dieren en/of mensen, maar niet overal																		
Overal ligt poep en/of braaksel (mensen en/of dieren)																		
Eindoordeel over de kleur																		

Opmerkingen:

Betreft Locatie

Nawoord

Drugs in kleur is inmiddels een waardevol instrument in het Oude Westen. De kracht van het instrument zit vooral in de hoge betrokkenheid van bewoners. Deze betrokkenheid is meteen ook dé succesfactor in het Oude Westen. Zonder bewonersinzet verliest het instrument zijn kracht en waarde. Bezint daarom eer ge begint.

Jan de Kloet

Stadsmarinier Oude Westen

Colofon

Dit is een uitgave van Stadsmarinier Oude Westen, Rotterdam, mei 2005

Met dank aan Initiatiefgroep Drugs in kleur, bewoners **Eindredactie** Jan de Kloet, Stefan Herwig, Jordie van den Heuvel **Oplage** 500 stuks **Vormgeving** Front-taal
Voor meer informatie over het project 'Drugs in kleur' kunt u contact opnemen met 010 - 440 07 38.